

DVYLIKTASIS SKIRSNIS
VEIKSMŲ PROGRAMOS PRIORITETO ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖ NR. 05.1.1-APVA-V-004
„APLINKOS MONITORINGO IR KONTROLĖS STIPRINIMAS“

1. Priemonės Nr. 05.1.1-APVA-V-004 „Aplinkos monitoringo ir kontrolės stiprinimas“ (toliau – priemonė) aprašymas:

<p>1.1. priemonės įgyvendinimas finansuojamas ES Sanglaudos fondo lėšomis;</p> <p>1.2. įgyvendinant priemonę prisidedama prie uždavinio „Sumažinti dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius“ įgyvendinimo;</p> <p>1.3. remiamos veiklos:</p> <p>1.3.1. klimato kaitos valdymui, nacionalinei oro teršalų ir ŠESD apskaitos sistemai tobulinti reikalingų dokumentų parengimas ir priemonių įsigijimas;</p> <p>1.3.2. hidrologinių ir meteorologinių stebėjimų, prognozavimo, modeliavimo, hidrometeorologinių ir klimato paslaugų teikimo, informacijos koordinavimo ir informavimo pajėgumų stiprinimas;</p> <p>1.3.3. aplinkos oro monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo stočių tinklo ir laboratorijų atnaujinimas;</p> <p>1.3.4. miškų būklės, naudojimo, atkūrimo, įveisimo, apsaugos kontrolės ir priešgaisrinės apsaugos techninių pajėgumų atnaujinimas ir tobulinimas.</p> <p>1.4. galimi pareiškėjai:</p> <p>1.4.1. Aplinkos apsaugos agentūra;</p> <p>1.4.2. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos;</p> <p>1.4.3. Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba;</p> <p>1.4.4. Valstybinė miškų tarnyba;</p> <p>1.4.5. Aplinkos ministerija;</p> <p>1.4.6. VĮ Valstybinių miškų urėdija.</p>
--

2. Priemonės finansavimo forma

Negrąžinamoji subsidija
----

3. Projektų atrankos būdas

Valstybės projektų planavimas
----

4. Atsakinga įgyvendinančioji institucija

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra
---

5. Reikalavimai, taikomi priemonei atskirti nuo kitų iš ES bei kitos tarptautinės finansinės paramos finansuojamų programų priemonių

Papildomi reikalavimai netaikomi
----

6. Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodikliai

Stebėsenos rodiklio kodas	Stebėsenos rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetas	Tarpinė reikšmė 2018 m. gruodžio 31 d.	Galutinė reikšmė 2023 m. gruodžio 31 d.
R.N.009	„Numatytų pavojingų, stichinių ir katastrofinių meteorologinių reiškinių dalis“	Procentai	87	91

NACIONALINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO APRAŠAS

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Matavimo vienetai	Sąvokų apibrėžtys	Apskaičiavimo tipas	Skaičiavimo būdas	Duomenų šaltinis	Pasiekimo momentas	Institucija
13.	Priemonė Nr. 05.1.1-APVA-V-004 „Aplinkos monitoringo ir kontrolės stiprinimas“								
13.2.	P.N.010	„Įsigyti ir (ar) atnaujinti priemonių komplektai aplinkos monitoringui ir kontrolei ir (ar) apsaugai vykdyti“	Skaičius	<p>Aplinkos monitoringas – sistemingas gamtinės aplinkos bei jos elementų būklės kitimo ir antropogeninio poveikio stebėjimas, vertinimas ir prognozė (šaltinis: Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas)</p> <p>Priemonė – daiktas, įrankis, prietaisas, reikalingas kam nors atlikti, padaryti. (šaltinis: Terminų žodynas www.zodynas.lt)</p> <p>Komplektas – vienos paskirties daiktų rinkinys. (šaltinis: Terminų žodynas www.zodynas.lt)</p> <p>Įsigijimas – produktų, paslaugų ar procesų per pirkimą įsigijimas</p> <p>Atnaujinimas – esamų priemonių ar jų dalių pakeitimas naujomis ar jų atkūrimas, siekiant pagerinti jų veikimą</p> <p>Skaičiuojami komplektai:</p> <p>1. hidrometeorologinėms ir klimato paslaugoms teikti</p>	Automatiškai apskaičiuojamas	<p>Rodiklio apskaičiavimui sumuojami šie komplektai:</p> <p>1. hidrometeorologi nėms ir klimato paslaugoms teikti:</p> <p>1.1. įsigyta aukštos skiriamosios gebos meteorologinių sąlygų skaičiavimo sistema ir jos funkcionavimą užtikrinančios įrangos komplektas;</p> <p>1.2. sukurtas skaitmeninis klimato stebėjimų duomenų archyvas Lietuvoje nuo stebėjimų pradžios iki 2011 m;</p> <p>1.3. atnaujinta ir praplėsta</p>	<p>Pirminiai šaltiniai: priėmimo–perdavimo aktai</p> <p>Antriniai šaltiniai: mokėjimo prašymai</p>	Rodiklis laikomas pasiektu, kai projekto veiklų įgyvendinimo pabaigoje pasirašomas priėmimo–perdavimo aktas	Už stebėsenos rodiklio pasiekimą ir duomenų apie pasiektą stebėsenos rodiklio reikšmę teikimą antriniuose šaltiniuose atsakingas projekto vykdytojas

			<p>Hidrometeorologinės paslaugos – hidrometeorologinės veiklos sukuriama informacijos pagrindu ir paslaugos gavėjo prašymu teikiamos paslaugos.</p> <p>Hidrometeorologinė veikla – hidrometeorologiniai stebėjimai (matavimai), duomenų analizė ir patikimumo nustatymas, kaupimas ir saugojimas, hidrometeorologinių (tarp jų klimato kaitos) prognozių sudarymas. (šaltinis: Lietuvos Respublikos hidrometeorologijos įstatymo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 187).</p> <p>Klimato paslaugos apima veiklas, kuriančias ir teikiančias informaciją, paremtą praeities, dabarties ir ateities klimatu ir jo įtaka gamtinei ir visuomeninei aplinkai. Klimato paslaugoms kurti naudojami istoriniai klimatologiniai duomenys, ilgalaikės (mėnesių, sezonų ar dešimtmečių trukmės) klimatinių elementų prognozės bei įvairūs ilgalaikių klimato kaitos scenarijų, tokių kaip ateities šiltnamio dujų emisijos, duomenys. Sudedamoji klimato paslaugų dalis yra papildoma informacija ir pagalba vartotojams: sprendimų priėmimo procesui darančios įtaką klimatinės informacijos</p>		<p>hidrometeorologinio tinklo informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūra: įrengta telekomunikacijų patalpa su elektros tiekimo, vėsinimo ir gesinimo įranga; įdiegtas ir pajungtas elektros generatorius; atnaujinta hidrometeorologinių duomenų bazė; įsigyta telekomunikacinių ryšių ir elektroninės saugos sistema; atnaujinta hidrometeorologinės informacijos valdymo sistema; atnaujinta meteorologinių pranešimų perdavimo sistema; 1.4. atnaujintos hidrometeorologinių reiškinių prognozavimo sistemos: sinoptikų darbo vietų techninė ir</p>			
--	--	--	---	--	--	--	--	--

			<p>aprašymas, apimantis jos panaudojimo reikiamose sferose galimybes bei reikiamo produkto pasirinkimo rekomendacijas (šaltinis: Pasaulio meteorologijos organizacijos 2011 m. išleista ataskaita Nr. 1065).</p> <p>2. oro kokybės tyrimams atlikti Oro kokybė – aplinkos oro užterštumas urbanizuotose teritorijose. Prognozuojant oro kokybę reikia vertinti šalies klimatinius pokyčius, ozono sluoksnio pokyčius, nustatyti aerosolinių radionuklidų šaltinius, vertinti į atmosferą išmetamų antropogeninės kilmės teršalų kiekį, apkrovų ekosistemoms mastą, išmetamų ir absorbuojamų šiltnamio dujų kiekį ir kt. (šaltinis: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 7 d. nutarimu Nr. 130 patvirtintas Valstybinės aplinkos monitoringo 2005–2010 metų programos 1 priedas)</p> <p>3. ~~miško dauginamajai medžiagai identifikuoti ir miškų kontrolei ir priešgaisrinei apsaugai vykdyti~~</p> <p>Miško dauginamoji medžiaga (MDM) — sodmeninės augalų dalys, sėklinė medžiaga, iš jų išauginti sodmenys (sėjinukai ir sodinukai) arba savaiminukai, naudojami miškams veisti ir</p>	<p>programinė įranga; hidrologinio modeliavimo kompiuterinė ir programinė įranga. 1.5. įsigytos priemonės hidrometeorologinių stebėjimų tinklui aptarnauti: ~~įsigyti automobiliai,~~ valtys su varikliais, ~~darbuotojų asmeninių apsauginių darbo saugos priemonių~~ komplektai; 1.6. įgyvendintos klimato, meteorologinės ir hidrologinės informacijos teikimo gerinimo priemonės: ~~parengta studija informacijos teikimo gerinimo priemonėms nustatyti; įsigyta techninė ir programinė įranga, skirta duomenų pateikimui, apdorojimui; įrengta nuolatinė~~</p>			
--	--	--	---	--	--	--	--

			<p>atkurti (šaltinis: Miško dauginamosios medžiagos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 521)</p> <p>Miškų kontrolė – valstybinė visų nuosavybės formų šalies miškų būklės, naudojimo, atkūrimo, įveisimo ir apsaugos kontrolė. Miškų kontrolė taip pat apima miškotvarkos darbų kokybės kontrolę bei miško valdytojų ir naudotojų konsultavimą (šaltinis: Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 5 str. 3 dalies 3, 5, 9 punktai).</p> <p>Miškas turi būti atkurtas ir įveistas miško sodmenimis, kurių kilmė ir kokybė atitinka Aplinkos ministerijos tvirtinamų Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimus.</p> <p>~~Dauginamosios medžiagos identifikavimas – miško dauginamosios medžiagos siuntų tapatumo identifikavimas pagal DNR kodus.~~</p> <p>Miškų priešgaisrinė apsauga – Lietuvos Respublikos teritorijos miškuose taikoma vientisa valstybinė priešgaisrinių priemonių sistema, apimanti stebėjimo, profilaktines ir priešgaisrines saugos priemones (šaltinis:</p>	<p>ekspozicija apie klimato stebėjimus, kaitą, jos padarinius ir prisitaikymą prie klimato kaitos; sukurtos ir įdiegtos priemonės, skirtos įvairiems gamtos reiškiniams ir procesams interaktyviai pristatyti, informacijai skleisti visuomenei;</p> <p>1.7. atnaujintas metrologinės hidrometeorologinių stebėjimų tinklo priežiūros priemonių kompleksas.</p> <p>2. oro kokybės tyrimams atlikti:</p> <p>2.1. oro taršos kontrolės įrangos kompleksas;</p> <p>2.2. įrangos oro mėginiams iš foninių stočių tirti kompleksas;</p> <p>2.3. įrangos oro mėginiams iš miesto oro kokybės</p>			
--	--	--	---	---	--	--	--

			<p>Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 500)</p> <p>Priešgaisrinė sauga – veikla, kuria įgyvendinama gaisrų prevencija ir jų gesinimas, žmonių ir turto gelbėjimas gaisro metu (Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymas)</p>	<p>matavimo stočių tirti kompleksas.</p> <p>3. miške dauginamajai medžiagai identifikuoti ir miškų kontrolei ir priešgaisrinei apsaugai vykdyti:</p> <p>3.1. išgytas kompleksas dauginamosios medžiagos siuntų tapatumui identifikuoti;</p> <p>3.2. 3.1. išgytos padidinto ar didelio pravažumo transporto priemonės su specialia įranga (įrankių ir prietaisų komplektais), su kuriomis galima visiškai atlikti Miškų įstatymo nustatytas miškų kontrolės funkcijas. Įrankiai ir prietaisai, skirti galimiems miškų pažeidimams fiksuoti, lokaliai pozicijai nustatyti ir vykdyti miškų</p>				
--	--	--	---	--	--	--	--	--

					<p>būklės, naudojimo, atkūrimo, įveisimo ir apsaugos bei miškotvarkos darbų kokybės kontrolę (matavimo, pozicionavimo, vaizdinės medžiagos fiksavimo, vaizdo ar judesio aptikimo sudėtingomis aplinkos sąlygomis, skaičiavimo, rašymo, spausdinimo, kopijavimo, skanavimo ir taksacinių rodiklių nustatymo prietaisai ir priemonės) 3.2. įsigytos specializuotos miško gaisrų gesinimo transporto priemonės, su kuriomis užtikrinamas Miškų įstatymu nustatytų miško gaisrų gesinimo visų nuosavybės</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

						formų miškuose funkcijų vykdymas.			
13.3.	P.N.011	„Patobulinta nacionalinė oro teršalų ir ŠESD apskaitos sistema“ „Atlikti klimato kaitos valdymo, oro teršalų apskaitos ir ŠESD apskaitos vertinimai“	Skaičius	<p>Klimato kaita – klimato pokyčiai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai atsiranda dėl žmogaus veiklos, keičiančios Žemės atmosferos sudėtį, ir kurie netelpa į natūralių klimato svyravimų, stebimų reguliariais laiko tarpais, ribas (šaltinis: Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas)</p> <p>Valdymas – tai priemonė ar visuma priemonių valdymo tikslams pasiekti; valdymo sprendimų paruošimas, priėmimas ir bendravimas visose darbo veiklos srityse; tai specifinė žmonių veiklos funkcija (šaltinis: Ekonomikos pagrindai, 2001)</p> <p>Nacionalinė oro teršalų apskaita yra kiekvienais kalendoriniais metais į aplinkos orą išmesto teršalų kiekio įvertinimas (šaltinis: Europos aplinkos agentūros į atmosferą išmetamų teršalų apskaitos metodika, 2016)</p> <p>Nacionalinė apskaitos sistema – Europos Sąjungos valstybėje narėje nustatyta institucinių, teisinių ir procedūrinių priemonių sistema, kuria siekiama vertinti</p>	Automatiškai apskaičiuojamas	<p>Rodiklio apskaičiavimui sumuojamai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nacionalinės oro teršalų apskaitos tam tikrame sektoriuje vertinimai 2. nacionalinių išmetamo oro teršalų kiekio vertinimai 3. tolimųjų oro teršalų pernašų poveikio bendram oro užterštumo lygiui vertinimai 4. tolimųjų oro teršalų pernašų poveikio ekosistemoms vertinimai 5. oro užterštumo lygio vertinimai 6. tam tikrų ŠESD apskaitos vertinimai 7. klimato kaitos valdymo vertinimai 	<p>Pirminiai šaltiniai: priėmimo–perdavimo aktai</p> <p>Antriniai šaltiniai: mokėjimo prašymai</p>	Rodiklis laikomas pasiektu, kai projekto veiklų įgyvendinimo pabaigoje pasirašomas priėmimo–perdavimo aktas	Už stebėsenos rodiklio pasiekimą ir duomenų apie pasiektą stebėsenos rodiklio reikšmę teikimą antriniuose šaltiniuose atsakingas projekto vykdytojas

			<p>šiltnamio efektą sukeliančių dujų, kurioms netaikomas Monrealio protokolas, dėl žmogaus veiklos iš atskirų šaltinių išmetamo ir absorbentais pašalinamo kiekį, taip pat teikti ir saugoti apskaitų informaciją pagal sprendimą 19/CMP.1 arba kitus atitinkamus JTBKKK ar Kioto protokolo organų sprendimus (šaltinis: EP ir ET Reglamentas Nr. 525/2013)</p> <p>Teršalas – medžiaga, esanti aplinkos ore ir galinti pakenkti žmonių sveikatai ir (arba) aplinkai (šaltinis: Aplinkos oro kokybės vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 596 „Dėl Aplinkos oro kokybės vertinimo“)</p> <p>Šiltnamio efektą sukeliančios dujos (ŠESD) – anglies dioksidas (CO₂), metanas (CH₄), azoto suboksidas (N₂O), hidrofluorangliavandeniliai (HFC), perfluorangliavandeniliai (PFC), sieros heksafluoridas (SF₆) ir azoto trifluoridas (NF₃) (šaltinis: Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas bei EP ir ET Reglamentas 525/2013)</p> <p>Patobulinta sistema – sistema, atitinkanti nustatytus bei kitus tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatytus reikalavimus,</p>	<p>1. skaičiuojamos ne mažiau nei 3 projektų ataskaitos, kuriose yra studijų rezultatai: studijos apims tyrimus (kur reikia), literatūros, turimos informacijos analizę bei Lietuvos situacijos įvertinimą bei pasiūlytą oro teršalų apskaitos gerinimo veiksmus tam tikruose sektoriuose (siūlomus emisijų faktorius, siūlomus rinkti veiklos duomenis ir kt.), atliks teršalų poveikio įvertinimą; tai sudaro 0,5 dalį bendros rodiklio vertės;</p> <p>2. skaičiuojamos ne mažiau 2 projektų ataskaitos, kuriose yra patikrų rezultatai: – Nepriklausoma ŠESD ataskaitos kokybės patikra</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

			<p>įgyvendinus oro teršalų ir ŠESD apskaitos gerinimo veiksmus</p> <p>Vertinimas – sistemiškas įvairaus pobūdžio duomenų kaupimas, kad jų pagrindu būtų galima priimti sprendimus (šaltinis: Terminų bankas)</p>	<p>rekomenduojama ŠESD ataskaitų teikimo gairėse, pagal kurias patikrą atliekantys ekspertai turi būti nesusiję su nacionalinės ataskaitos projekto rengimu; tai sudaro 0,3 dalį bendros rodiklio vertės;</p> <p>3. skaičiuojama projekto ataskaita, kurioje pateikiama siūloma oro teršalų apskaitos neapibrėžtumų skaičiavimo metodika: Oro teršalų apskaitos gairėse rekomenduojama įvertinti apskaitos neapibrėžtumus, tačiau kol kas nėra nacionalinės jų skaičiavimų metodikos; tai sudaro 0,2 dalį bendros rodiklio vertės.</p>			
--	--	--	---	--	--	--	--